

Rijkswaterstaat wil terpen maken van baggerspecie

— Jan van den Berg

Nederland heeft niet alleen veel water maar ook veel slib. Rijkswaterstaat wil dit gebruiken om terpen te maken in overloopgebieden. In het kader van het programma Waterinnovatiebron (WINN) is er een prijsvraag geweest om hiervoor nieuwe ideeën te genereren. De drie winnende inzendingen worden nu nader uitgewerkt.

— Om overtollig water uit de rivieren te bergen, zoekt Rijkswaterstaat zijn toevlucht tot overloopgebieden. Mocht een dergelijk gebied onder water komen te staan, dan heeft dat natuurlijk ernstige gevolgen voor de mensen en bedrijven die er gevestigd zijn. Omgekeerd beperkt de bestemming als overloopgebied de mogelijkheden voor het gebruik van een gebied.

— Een uitweg uit dit dilemma biedt een van de oudste waterstaatkundige constructies die we kennen: de terp. Maar waar maak je die dan van? Bij Rijkswaterstaat ontstond het idee om hiervoor baggerspecie te gebruiken. “Dat krijgen we toch gratis aangevoerd door de rivieren”, zegt Bert Polak, programmamanager van WINN. “We moeten de komende tien jaar 100 miljoen kubieke meter baggerspecie verwerken. Het is plezierig als we dit nuttig kunnen gebruiken.”

— Helemaal nieuw is het gebruik van slib voor terpen overigens niet. Het Groningse waterschap Noorderzijlvest gebruikt slib om wierden te herstellen, die in het verleden gedeeltelijk zijn afgegraven.

— Polak schat dat 5 tot 10 procent van dit slib sterk vervuild is. “Dit is geen probleem. We hebben genoeg technieken om de vervuiling te immobiliseren.” Het voordeel van het gebruik van vervuild slib, is dat er een minder groot beroep hoeft te worden gedaan op de baggerdepots IJsselooij en Slufter. Voorts hoopt Polak dat terpen vaak gemaakt zullen worden in de buurt van de

plaats waar slib uit een rivier wordt gebaggerd. “Dat zou veel transportkosten scheppen.”

— Gezien al deze voordelen is het niet vreemd dat Rijkswaterstaat eens wilde weten hoe aannemers en ingenieurs denken over de haalbaarheid en uitvoerbaarheid van de nieuwe terpen. Het aangewezen middel hiertoe is een prijsvraag. Deze leverde 38 inzendingen op. Hiervan werden er tien geselecteerd door een interne commissie. Vervolgens wees een externe jury onder leiding van Louis de Quelerij, decaan civiele techniek van de TU Delft, drie ontwerpen aan als winnaars. Deze werden beloond met 20.000 euro om een kijkmodel te maken, in de vorm van bijvoorbeeld een 3D-simulatie of een maquette. Rijkswaterstaat wil deze onthullen op een ‘terpendag’, die op 18 mei plaatsvindt in Tiel.

— Een van de winnende ontwerpen draagt de naam ‘Spaarkaat’. Het is een plan van de ingenieursbureaus Arcadis en Attika & Park. Het is de winnaar in de categorie ‘PIMBY’. Dit staat voor Please In My Back-Yard. De jury meent dat dit ontwerp goed is in te passen in het landschap en derhalve op weinig verzet van de omgeving zal stuiten.

— De terpen worden binnendijs aangelegd, zodat het doorstroomprofiel van de rivier niet wordt verkleind. De terpen liggen in een gebied dat voor waterberging aangewezen is. Ze maken het dus mogelijk dat woningen, bedrijfspanden en dergelijke niet onder water komen te staan, als het gebied daadwerkelijk voor waterberging gebruikt moet worden. De jury meent dat dit ontwerp goed aansluit op projecten als ‘Ruimte voor de Rivier’. Een voordeel is dat het kleinschalig kan worden opgezet en vervolgens makkelijk kan worden uitgebreid.

— ‘Watervast’ is de winnaar in de categorie ‘technisch innovatief’. Het is bedacht door

bouwbedrijf Dura Vermeer en onderzoeksinstituut Alterra. De kern van het plan bestaat uit het aanleggen van kaden in waterbergingsgebieden. Binnen de kaden wordt baggerslib gestort, dat uit de rivierbeddingen wordt gehaald. Daarnaast liggen er kaden tussen de terpen. Hierdoor kan een waterbergingsgebied worden verdeeld in compartimenten. Dit maakt het mogelijk om een overstroming van het gebied beter te controleren. Er kunnen net zoveel compartimenten onder water gezet worden, als er nodig zijn voor waterberging. De jury meent wel dat dit ontwerp in goed overleg tussen alle betrokken partijen moet worden toegepast, omdat het compartimenteren van riviergebieden weerstand kan oproepen.

— De derde winnaar, ditmaal in de categorie ‘kansrijk voor toepassing in de toekomst’, is ingenieursbureau Grontmij. Het draagt de naam ‘Werk met werk in het kwadraat’. Het betreft relatief grote terpen, waarbij in eerste instantie is gedacht aan toepassing in Groningen. De jury heeft dit ontwerp niet gekozen wegens de mogelijkheid om het op een aantrekkelijke wijze in het landschap in te passen. Wel is het ontwerp op veel plaatsen toepasbaar. Daardoor biedt het een goed antwoord op de dreiging van hoog water.

— Wanneer de eerste terp kan worden gemaakt, is nog niet bekend, zegt Polak. “Je hebt te maken met een bestuurlijke omgeving van waterschappen, provincies en gemeentes. Die hebben natuurlijk ook hun wensen en gedachten.” Met de terp hebben ze in elk geval een nieuw instrument in handen om met het wassende water om te gaan.